

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ

Ἡ παρουσία ἐνταῦθα τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα ἐγένετο ἀφορμή μεγάλου καλοῦ, τῆς παλινρθώσεως, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀληθοῦς ἀγαθοεργίας εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Τάπου. Πρὸ ἐτῶν ἀληθῶς ἡ μεγάλη αὕτη ἔννοια, ἣν ἐξεπρόσώπευσαν τὰ ὀνόματα τῶν Ζωσιμάδων, τῶν Καπλανῶν, τῶν Ριζαρίων, τῶν Σίνα, τῶν Ἀραάκη, εἶχε παραδόξως παρερμηνευθῇ παρ' ἡμῶν. Ἡ κυβεία, τὰ ἀθέμιτα ἐπὶ καταστροφῇ τῶν πολλῶν κέρδη καὶ παντός εἴδους ἀνηθικότητες συνεδούσθησαν παραδόξως μετὰ τῆς ἔννοιας τῆς εὐποιίας. Σύγχυσις ἰδεῶν τερατώδης· ἀπεργαζομένη οὐ μόνον τὸν ἐξαφανισμόν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τὸ χεῖριστον ἀναθεύουσα καὶ τὸ ἔθνικόν αἰσθημα.

Οἱ Ζάππαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν παλαιάν, τὴν γνησίαν, τὴν ἱερὰν χορείαν τῶν ἀληθῶν τοῦ ἔθνους εὐεργετῶν. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον αὐτῶν ὑπῆρξε σπουδαῖον, ἐσημείωσεν ἓνα σταθμὸν εἰς τὴν βιομηχανικὴν καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν πρόδον τοῦ ἔθνους, καὶ ἐπὶ μακρὰς γενεᾶς θέλει μείνει εἰς τῶν κυριωτάτων παραγόντων τῆς ἔθνικῆς προόδου. Καὶ διὰ τοῦτο αἱ τιμαὶ αἱ ἀποδοθεῖσαι πρὸς τὸν Κωνσταντίνον Ζάππαν παρὰ τῆς Βασιλείας, παρὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ παρὰ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας συμπαῆς· ἔχουσι χαρακτηριστὴν αὐθόρμητον καὶ ἔθιον, ὅπως διάφορον τῶν βεβαιωμένων τιμῶν τῶν ἀπονεμηθέντων εἰς ἐκείνους, ὃν ἡ ὁρᾶσις ὑπομιμνήσκει ἄγριον ἐγωισμόν καὶ φιλοκερδῆ ψευδαγαθοεργίαν.

Η ΕΚΘΕΣΙΣ

(à vol d'oiseau)

Ὅχι συστηματικῶς, ὅχι μὲ στόμφον, ὅχι μὲ ὕψος μελοδραματικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις ἀφθονεῖ φαίνεται ἐπὶ τοσοῦτον κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὥστε νὰ ἐκρέη δαψιλῶς καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ βασιλικά χεῖλη, ὅχι τέλος πάντων, ὅπως πράττουσιν αἱ ἄλλαι ἐφημερίδες στερεοτύπως, ἐννοοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ πραγματευθῶμεν τὰ κατὰ τὴν Ἐκθεσιν. Τὰς ἐντυπώσεις μας θὰ ἐκθέσωμεν ἀτάκτως, ὅπως τύχη, πετακτά, καθόσον γεννῶνται εἰς τὸ πνεῦμά μας ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως τῶν πραγμάτων, προσέχοντες εἰς τὰ κυριώτερα καὶ παραλείποντες τὰ μᾶλλον ἀσήμαντα, λαλοῦντες μὲ εἰλικρίνειαν καὶ ἀμεροληψίαν, διότι νομίζομεν, ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐκθέσεως εἶνε νὰ ἴδωμεν μᾶλλον τὰς ἐλλείψεις μας, αἱ ὁποῖαι εἶνε μεγάλαι παρὰ τὴν πρόδόν μας, ἢ ὁποῖα εἶνε μικρά, νὰ προσέξωμεν κυρίως ὅχι τόσον εἰς ὃ, τι ἐπράξκαμεν, ἀλλ' εἰς ὃ, τι δὲν ἐπράξκαμεν καὶ τὸ ὅποσον ὠφείλομεν καὶ ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν.

Καὶ ἐν πρώτοις δύο λέξεις περὶ τοῦ Ζαππαίου.

Καλὸν τὸ κτίριον, εὐπρεπές, ὠραιότατῃ ἡ θέσις ἐν ἣ κεῖται, ἐξάίστιον τὸ πανάραμα τῆς κύκλω ἀπόψεως — εἰκὼν, ἣν οὐδέποτε θὰ περιέχῃ τὸ καλλιτεχνικὸν τμήμα τῆς Ἐκθέσεως, ὅσον καὶ ἂν τελειοποιηθῇ παρ' ἡμῶν ἡ ζωγραφικὴ — ἀλλὰ μικρόν, στενόχωρον, δυσανάλογον. Μὲ αὐτὴν ἤδη τὴν Ἐκθεσιν τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος, τὴν βιαστικὴν, τὴν ἐκ τοῦ προχείρου γενομένην, κατελήφθη ὅλος ὁ χώρος. Τί θὰ γείνη, ἂν μετὰ τέσσαρα ἔτη, ὡς εἶνε φυσικὸν καὶ εὐλογον, ἡ πρόδος πολλαπλασιάσῃ τὰ ἐκθέματα; πῶς θὰ ἐπαρκέσῃ; Πρέπει νὰ ἰδρυθῇ ἐν ἄλλο πολὺ μεγαλειότερον κτίριον καὶ τὸ ὑπάρχον νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὸ ἰδρυθησόμενον ὡς ἐκθεμα καὶ αὐτό.

Καὶ σημειώσατε, ὅτι ἰδὼν πανήθη ἐν ἑκατομμύριον διὰ τὸ κτίριον τοῦτο! Μὲ πολὺ ὀλιγώτερον ὁ πρακτικώτερος κ. Συγγρὸς κατῴρθησε νὰ κατασκευάσῃ τεσσαράκοντα μαγαζεῖα, δύο εὐρύχωρα οἰκήματα διὰ τραπέζας καὶ νὰ χώσῃ εἰς ὅλα ταῦτα καὶ ἐν θέατρον!

Τὸν σκοπὸν τῆς Ἐκθέσεως, τὸν ὠφέλιμον καὶ πρακτι-

κὸν σκοπὸν εἰς ὃν ἀποβλέπει, ὀλίγοι δυστυχῶς τῶν Ἐκθετῶν φαίνεται, ὅτι ἐνόησαν. Τί ἐπραξὺν αὐταὶ αἱ εὐλογημέναι κατὰ τόπους Ἐπιτροπαί, αἵτινες ὠφείλον νὰ τοὺς καθοδηγήσωσιν; Ὅλοι ἠθέλησαν νὰ δείξωσι τὴν ἑκτακτον καὶ ἀνωφελῆ ἐπιτηδειότητά των, ἐνῶ ἦτο πολὺ προτιμότερον νὰ δείξωσι τὴν συνήθη ἐργασίαν των. Ὁ δεῖνα τεχνίτης ἐργάζεται ἐπὶ τριετίαν διὰ νὰ κατασκευάσῃ μίαν ἱματιοθήκην κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἐν Σορρέντῃ τελειότερον κατασκευαζομένων· ἕτερος κατασκευάζει βιβλιοθήκην τόσον πολύτιμον, ὥστε διὰ νὰ ἐκποιηθῇ πρέπει νὰ εὐρεθῇ ἄλλος εἰς Βαλλιάνος, διὰ νὰ τὴν δωρήσῃ πρὸς τὸ ἔθνος. Πολὺ πρακτικώτεροι ἐφάνησαν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐξέθησαν σάπωνα ἐγγώριον, ψήκτραι ἐγγωρίους, πῖλους ἐντεχνότατα κατασκευασμένους καὶ ἀμιλλωμένους ὡς πρὸς τὴν κομψότητα μὲ τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς, οἱ οἱ τοῦ ἐργοστασίου τῶν ἀδελφῶν Λευκαδίτου, προϊόντα ἐξαιρετα οἰνοποιίας, προμηνύοντα σημαντικὸν πλοῦτον εἰς τὴν χώραν, διάφορα δείγματα παριστῶντα καταφανῶς τί δύναται νὰ παραγάγῃ παρ' ἡμῶν ἡ κτηνοτροφία δεξιῶς καὶ ἐπιστημονικῶς διευθυνομένη, ὡς τὰ ἐκτεθέντα παρὰ τοῦ λαμπροῦ γαλακτοκομεῖου ἡ «Γλυκόβρυσις». Λυπηρὸν εἶνε ἐπίσης, ὅτι πολλαὶ τέχναι ἀκμαζοῦσαι δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν δεόντως καὶ ὅτι εἰς τὰ προϊόντα μερικῶν δὲν ἐτηρήθησαν αἱ παραδόσεις τῆς ἐγγωρίου τέχνης. Τοιοῦτοτρόπως π. χ. εἰς τοὺς τάπητας τὰ χρώματα καὶ τὸ σχέδιον εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπομιμήσεις τῶν ξένων ταπήτων· ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἔχουσι τὸ ἰδιάζον ἐκεῖνο τῆς καθαρᾶς Ἑλληνικῆς ἐργασίας.

Καὶ τί πλῆθος κεντημάτων! . . . τί πλημύρα! . . . Ἀρὰ γε ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτοῦ, ὅτι ἐκεντήθη πολὺ ὁ ζήλος τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς Ἐκθέσεως;

Προκειμένου περὶ κεντημάτων ἰδοὺ καὶ μία παρατήρησις, γινόμενη ἐν τινι ὁμίλῳ ἐπισκεπτῶν ἱσταμένων πρὸ τοῦ κεντητοῦ ἑκατονταδράχμου καὶ θαυμαζόντων τὸ θαυμαστὸν ἀληθῶς αὐτὸ ἔργον ἐντελεστάτης ἀπομιμήσεως:

— Αὐτὸ τὸ ἑκατοντάδραχμον εἶνε ἔργον τῆς ὑπομονῆς, ὥστε κανεὶς ποτε δὲν θὰ ἔχῃ τὴν σκληρότητα νὰ τὸ χαλάσῃ!

Καὶ μία παρένθεσις.

Τὸ κυλικεῖον εἶνε ἐξαιρετόν, καλῶς καὶ νοημόνως διευθυνόμενον, πλουσίως ἐφωδιασμένον, μὲ τιμὰς πολὺ λογικὰς. Ἀλλὰ διατί τάχα ἡ ἐπιτροπὴ, ἀφοῦ σκληροτάτην ἐπέβαλλε φορολογίαν εἰς τὸν ἐργολάβον, ὑποχρεώσασα αὐτὸν νὰ πληρῶνῃ πέντε λεπτὰ διὰ πᾶν ἄτομον εἰσερχόμενον εἰς τὴν Ἐκθεσιν — ἂν ἦτο τοῦλάχιστον διὰ πάντα εἰσερχόμενον εἰς τὸ κυλικεῖον, ὑπομονή! — δὲν ἐπιτρέπει νὰ καπνίζωσιν ἐντὸς αὐτοῦ οἱ βουλόμενοι; τί ἀλλόκοτος αὐστηρότης εἶνε αὕτη;

Ἡ ἐπιτροπὴ εἰς πολλὰ πράγματα ἔδειξεν, ὅτι πράττει ὅ, τι τῇ καπνίσῃ. Ἀς ἀφήσῃ λοιπὸν καὶ τὸν κόσμον νὰ καπνίζῃ ἐλεύθερα ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ ζημιουῖται περισσότερο ὁ ἀτυχὴς ἐργολάβος.

Τὸ τμήμα τὸ καλλιτεχνικόν, τὸ ὅποσον θεωροῦμεν καὶ πῶς τῆς δικαιοδοσίας μας, θέλομεν ἐξετάσει μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος. Ἐν παρόδῳ ἐκθέτομεν ἐδῶ μερικὰς ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ τμήματος τῆς γλυπτικῆς.